KYSY!

Pauli Ruonala

vastaa

Sarjainfon kysymys- ja vastauspalstalle saa lähettää kysymyksiä ja kommentteja. Lähetä viestisi suoraan päätoimittajalle sähköpostitse sarjainfo@kaapeli.fi tai etanapostitse Ville Hänninen, Laivalahdenkaari 22 E 46, 00810 Helsinki.

Vieläkö Shadowin ja Blackhawkin piirtäjänä Howard Chaykin tekee sarjakuvia?

- KOLLEGA -

Kyllä tekee. Howard Chaykin (s. 1950) on toiminut freelance-sarjakuvantekijänä vuodesta 1974 ja asuu nyt Kaliforniassa. 1970- ja 1980-luvuilla hän piirsi ja kirjoitti useita albumimuotoisia sarjakuvia, joista mies itse haluaa mainita teokset Empire, Stars My Destination, The Swords of Heaven ja Flowers of Hell. Sen sijaan Black Kiss -albumi ei jostain syystä kuulu listaan.

Chaykin ei ollut 1990-luvulla yhtä näkyvässä roolissa kuin aiemmin. Hän keskittyi lähinnä tekemään käsikirjoituksia vähälle huomiolle jääneisiin albumimittaisiin sarjakuviin. Chaykin on käsikirjoittanut Batmania: The Devil's Workshop (1993), Dark Allegiances (1995), Thrillkiller (1998), Superman: Distant Fires ja Son of Superman (2 osaa, 1999–2000). Muita töitä ovat olleet Ironwolf: Fires of Revolution (1993) ja Pulp Fantastic -lehti (2000). Lisäksi Chaykin toimi The Flash ja Viper-televisiosarjojen "konsulttina" eli käsikirjoitusten parantelijana.

Mitä muita sarjakuvaan keskittyneitä aikakauslehtiä Suomessa on olemassa kuin Sarjainfo?

SEPETEUS

Suomessa on ilmestynyt muitakin alan lehtiä kuin Sarjainfo, mutta ne ovat kaikki lopettaneet. Oli Rendezvous, jota julkaisivat Rovaniemen lähistöllä nykyinen Kulttuurivihkojen päätoimittaja Johan Alén ja Miika Miettunen neljä numeroa 1990-luvun alussa. Kalervo Pulkkisen toimittama Sarjismedia ilmestyi 1994–1996. Turun Sarjakuvakerho julkaisi Kyttyrä-tiedotuslehteä 1980 ja 1990-lukujen vaihtessa.

Tällä hetkellä ilmestyy kyllä lehtiä, joissa käsitellään sarjakuvan tiettyjä osa-alueita. Ankkis-tit ry:n jäsenlehti Ankkalinnan Pamaus käsittelee Disney-sarjoja. Scifi-harrastajien lehdissä käsitellään tieteissarjakuvia, esimerkiksi Tähtivaeltajan joka numerossa on ollut sarjakuvapalsta.

Morjens. Milloin ilmestyi eka sarjislehti, ja kuka sitä teki? Löin tästä vetoa koulussa, sehän oli Teris, eikö? Toivon niin...

Peruskoulu sucks

Ei ollut Teräsmies. Maailman ensimmäinen sarjakuvalehti Famous Funnies ilmestyi New Yorkissa toukokuussa 1934. Se julkaisi vanhoja sanomalehtisarjoja kuten Mutt & Jeff (Matti Mainio ja Jussi Juonio). Lehden loi myyntimies nimeltä Max Gaines. Gaines oivalsi, että jos hän lukee mielellään vanhoista lehdistä leikattuja sarjakuvia, niin muutkin voisivat lukea ja jopa maksaa moisesta. Max löysi kirjapainon, joka oli jo useita vuosia koonnut vanhoja sanomalehtisarjakuvia tabloidimuotoisiksi lehdiksi. Monet yritykset jakoivat niitä ilmaiseksi asiakkailleen. Max Gaines jakoi tabloidikoon kahtia, jotta lehti olisi helpompi käsitellä. Näin syntyi ensimmäinen "amerikkalaisen standardin" mukainen sarjakuvalehti: koko puolet tabloidista, hinta 10 senttiä, ilmestyy kerran kuussa, myydään lehtihyllyllä. Famous Funnies sai pian useita kilpailijoita ja alettiin piirtää erityisesti sarjakuvalehtiin tarkoitettuja sarjakuvia. Ensimmäinen Teräsmies-tarina julkaistiin Action Comics -lehden ensimmäisessä numerossa kesäkuussa 1938.

Suomessa ensimmäiset sarjakuvalehdet alkoivat ilmestyä vuonna 1949. Lehdet olivat Seikkailusta Seikkailuun, Buffalo Bill ja Sarjakuvalehti. Sarjakuvalehti lienee ollut näistä ensimmäinen, koska sitä ehti ilmestyä sinä vuonna 18 numeroa, Seikkailusta seikkailuun -lehteä neljä numeroa ja Buffalo Billiä yksi numero. Seikkailusta Seikkailuun sisälsi ranskalaisperäisiä seikkailusarjoja, Buffalo Bill oli ensin ruotsalaista, sitten suomalaista tekoa, ja Sarjakuvalehti sisälsi useita erilaisia amerikkalaisia sarjakuvia (yksi näistä oli Teräsmies). Teräsmies-niminen sarjakuvalehti aloitti vasta vuonna 1965 (mutta Teräsmiehen poika jo 1961).

Eddie Constantine antoi naamansa ja nimensä sarjakuvalle yhdestä viskipullosta, hyvästä tosin.

Kuule, millä kynällä Don Rosa sarjansa tekee?

T. SUNNUNTAINEN SOITTAJA PT:LLE JOSTAIN KEHÄ III:N TUOLTA PUOLEN ??

Don Rosa on kuvannut työskentelyään seuraavasti:

"En koskaan aikonut tulla ammattimaiseksi sarjakuvantekijäksi. Siksi en koskaan ottanut selvää, mitä työkaluja piirtäjät tavallisesti käyttävät. Luulen, että kukaan muu ei piirrä sarjakuvia tällä tavalla, joten varoitan aina kaikkia ottamasta todesta minun piirtämisneuvojani. Varmasti on olemassa parempiakin menetelmiä.

Sivun alkuperäiskoko on (kustantajan Egmontin käskystä) 31,7 x 45,7 cm, mikä on minulle vähän iso mutta menettelee. Sen täyttämiseen piirroksilla menee vain enemmän aikaa. Sivun ylä- ja alaosa piirretään kahdelle eri paperille, joiden koko on 31,7 x 22,9 cm. Jos opettelisin piirtämään oikeasti, opettelisin tussaamaan yhdellä pensselillä sillä tavoin kuin William Van Horn tekee. Nyt käytän kahdeksaa (8 kpl) eri kynää joka ruudussa. Ensin teen kirjoitusterällä (jonka viivanleveys vaihtelee) paksut viivat, sitten pienemmällä "kursiiviterällä" kapeammat viivat. Sitten käytän perinteistä tussiterää ja kahta erilevyistä Rapid-O-graph-kynää (teknisiä tussipiirtimiä, joiden viivanleveys on vakio). Pienet mustat alueet täytän "speedball"-tyyppisellä huopakynällä, suuret alueet keskikokoisella siveltimellä. Lopuksi otan pienen pensselin ja korjaan tussauksen virheet, tasoitan varjostuksien reunat ja poistan tarpeettomat yksityiskohdat. Korjaamiseen menee noin puoli tuntia sivua kohden. (Keskimäärin saan valmiiksi sivun päivässä.)

Minulla on iso pino mallineita ja kaariviivoittimia. Mallineet ovat muoVilevyjä, joissa on erimuotoisia reikiä, ympyröitä, ellipsejä ja muita vastaavia. Käytän niitä kaikissa mahdollisissa paikoissa. Mallineella teen veljenpoikien päät, kaikki silmät ja silmämunat, Rooperi lasit ja silkkipytyn yläosa, kaikki napit, veljenpoikien hatut, jopa ankkojen jalat tietyistä kulmista kuvattuna. Tämä ei koske vain ankkoja – kaikki vähänkin kaarevat viivat teen apuvälineiden avulla. Normaali sarjakuvapiirtäjä ei käyttäisi tällaista tekniikkaa – mutta minä olenkin insinööri.

Lisään ruutuihin tyhjät puhekuplat tussausvaiheessa. Puhekuplan koko määräytyy seuraavasti: ensin arvioin, paljonko tilaa eng-

lanninkielinen teksti vie ja sitten suoritetaan ns. Finnishing Touch; lisään yhden tyhjän rivin suomen kieltä varten. Gladstonen lehdissä julkaistujen tarinoideni puhekuplat eivät ole minun tekemiäni, eivätkä niiden ympärillä olevat piirrokset ole minun työtäni. Joku siellä aina poistaa minun puhekuplani valkoisella värillä, piirtää uudet ja lisää niiden ympärille yksityiskohtia. Minusta tämä on hyvä, sivuni näyttävät paremmilta, kun niistä poistetaan suuret puhekuplat."

Lapsuudessani seurasin useasta paikallislehdestä ja Uudesta Kuvalehdestä tanskalaisperäistä sarjakuvaa Nalle, Pelle ja Pingo. Samat hahmot esiintyvät useissa Rasmus Nalle -lastenkirjoissa. Voitko kertoa jotakin sarjan historiasta? Perustuuko se lastenkirjoihin vai päinvastoin? Toinen sarja, jota myöhemmin seurasin ja jonka historia kiinnostaisi, oli nimeltään Eddie ja sen päähenkilönä oli Eddie Constantine. Onko tätä sarjakuvaa saatavana albumeina? Mitä yhteyttä sarjalla on niihin ranskalaisiin Lemmy Caution -elokuviin, joita muutama vuosi sitten esitettiin televisiossa?

ILPO IKÄLUOKKA

Tanskalainen Jørgen Clevin piirsi lapsille tarkoitettua päivälehtistrippiä strutsista nimeltä Rasmus. 1940-luvun lopussa Clevin lopetti sarjan tekemisen keskittyäkseen lastenkirjoihin. Sarja oli suosittu, joten levitysyhtiö PIB (Presse Illustration Bureau) alkoi etsiä sille uutta piirtäjää.

Vilhelm Hansen (1900–1992) toimi pitkään mainospiirtäjänä, mutta toisen maailmansodan syttyessä alan työt vähenivät niin, että hän siirtyi tekemään lastenkirjoja. Hän piirsi myös sarjakuvaa Firlingerne (suom. Neloset) ja teki kuvitustöitä PIB:lle, josta hänet "keksittiin". Hansen teki useita luonnoksia uudeksi sarjaksi, kokeili päähenkilönä kilpikonnaa ja apinaa, ja lopulta hän valitsi päähenkilöksi karhun. Ensimmäinen Rasmus Klump -strippi ilmestyi 17.11.1951. Sarja nyi hyvin Pohjoismaissa ja yllättävää kyllä eritoten Saksassa. Saksalaiset lehdet civät yleensä innostuneet sarjakuvista mutta Rasmus (saksaksi Petzi) oli poikkeus. Tänäkin päivänä verkosta löytyy hakusanalla Petzi useita Rasmus Nallelle omistettuja saksankielisiä sivuja (ei yhtäkään suomenkielistä).

Hansenin piirrostyyli muistutti vuosisadan alun kuvakirjoja. Hän kertoi aina pitkiä jatkotarinoita, jotka etenivät hyvin hitaasti, vältäen kaikkia dramaattisia efektejä. Rasmus oli siis vanhanaikainen jo syntyessään ja säilyi koko ajan piirrostyyliltään samanlaisena. Ainoa modernisointi oli puhekuplat vuonna 1959. Mursun piippu poistettiin puolestaan 1970-luvulla.

Pari ensimmäistä tarinaa Vilhelm Hansen kirjoitti itse, mutta sitten käsikirjoittajaksi tuli hänen vaimonsa Carla Hansen (s. 1906). Tarinat koottiin albumeiksi, joita tällä hetkellä on Fennica-tietokannassa noin 80 kappaletta. Hansenit tekivät näistä 35 kappaletta.

Hansenit lähtivät eläkkeelle vuonna 1965. Rasmusta piirsivät sen jälkeen useat nimettömät tekijät, joista kiintoisin on Aku Ankan piirtäjänä tunnettu Vicar. Päivälehtistripin tekeminen loppui vuonna 1983, mutta lastenkirjoja tehdään edelleen. Rasmuksesta on tehty myös kaksi tv-animaatiosarjaa. Sarjakuvan arvostuksesta ainakin joissakin piireissä kertoo se, että Hansenin Rasmus Nallen originaaleja esiteltiin tämän vuoden Angoulêmen sarjakuvafestivaaleilla, Sarjakuvan mestareita -näyttelyssä.

Englantilainen dekkarikirjailijan Peter Cheyneyn (1896–1951) Lemmy Caution -tarinat olivat hyvin suosittuja Ranskassa. Ranskalaiset tekivät 1950-luvulla useita Lemmy Caution -elokuvia, joissa päosaa esitti amerikkalainen näyttelijänä Eddie Constantine. Elokuvaharrastajat muistanevat Jean-Luc Godardin taide-elokuvan Alphaville (1965), jossa Eddie esitti jälleen Lemmy Cautionia – käsikirjoitus oli Godardin oma ja poikkesi täysin Cheyneyn luomasta kaavasta.

Vilhelm Hansen: Rasmus Nalle.

Levitysyhtiö PIB:n 100-vuotishistoriikissa kerrotaan firman johdon ajatelleen, että Lemmy Cautionista tulisi hyvä sarjakuvasankari. PIB tilasi espanjalaiselta Jaime Vallvelta kokeeksi muutaman stripin. PIB neuvotteli Peter Cheyneyn kirjallisuusagentin kanssa sarjakuvaoikeuksista mutta ei saanutkaan niitä. PIB:llä mietittiin asiaa ja päätettiin lähettää edustaja tapaamaan Eddie Constantinea, joka oli juuri Berliinissä kuvauksissa. Eddie antoi mielellään luvan käyttää nimeään ja naamaansa sarjakuvassa eikä vaatinut palkkioksi kuin – pullon hyvää viskiä. Jaime Vallve muutti Kööpenhaminaan vastavihityn tanskalaisen vaimonsa perässä ja aloitti Eddien piirtämisen vuonna 1960. Sarja oli menestys ja se ilmestyi parhaimmillaan 60:ssä lehdessä. Sitten tulivat suositut James Bond -elokuvat ja englantilainen James Bond -päivälehtistrippi, jotka työnsivät Eddien nopeasti pois markkinoilta. Sarjaa tehtiin 2,5 vuotta. Vallve teki sen jälkeen PIB:lle kuvitustöitä ja klassikkokirjojen sarjakuvasovituksia. Nykyään hänet tunnetaan yhtenä etevimmistä Mustanaamio-piirtäjistä.

Eddie-sarjaa ei ole koottu albumiksi, mutta sitä on julkaistu ruotsalaisessa Serie-Nytt-lehdessä. Numerossa 17/1975 oli tarina, jossa Eddie seikkaili Helsingissä. Tanskassa on sarjasta ilmestynyt yksi albumi nimellä Lemmy ja Lemmy-niminen sarjakuvalehti 1966–67. ■

hiekkaranta.net

Anjen vartijat
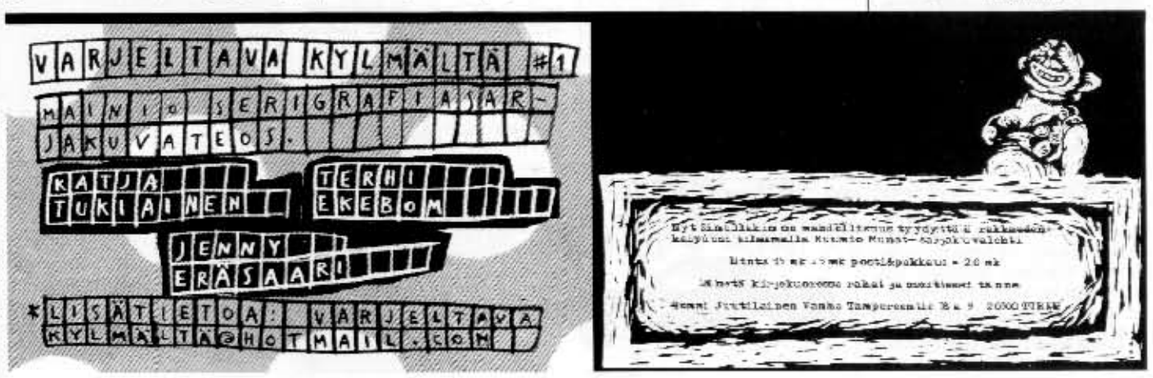
strippejä
10 mk (sis. post.)
JYRKI HEIKKINEN
HAAPAVEDENTIE 23 B 24
57170 SAVONLINNA